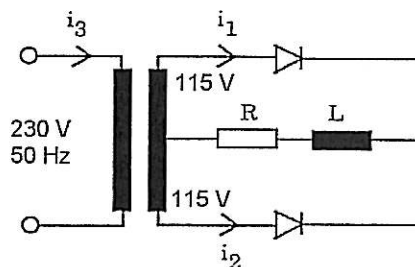

TENTISSÄ SAA KÄYTTÄÄ LASKINTA! (tiedekunnan)

1. Piirrä esimerkkikuvat seuraavista tyristorikytkennöistä ja niiden tuottamista tasajännitteistä yhden syöttöjännitejakson aikana (yksi ruutu vastaa 30° :a) sekä laske syntyvän tasajännitteiden suuruudet, kun kuormana on ideaalinen vakiovirtakuorma ja sytytyskulma α on 60° .
- Nolladiodilla varustettu yksipulssisuuntaaja (2p)
  - Nolladiodilla varustettu yksivaiheinen silta (2p)
  - Puoliksi ohjattu kolmivaiheinen silta. (2p)

2. Kuvassa esitettyä piiriä syötetään sinimuotoisella vaihtojännitteellä ($U_s = 230 \text{ V}$, $f_s = 50 \text{ Hz}$). Resistanssi R on 50Ω ja induktanssi L oletetaan erittäin suureksi.
- Piirrä virtojen i_1 , i_2 ja i_3 käyrämuodot (yksi ruutu vastaa 30° :a) (1,5 p)
  - Laske virtojen i_1 , i_2 ja i_3 tehollisarvot. (1,5 p)
  - Laske virran i_3 perusaallon tehollisarvo. (1 p)
  - Laske virran i_3 särö. (1 p)
  - Laske syötön osalta kokonaistehokerroin PF (1 p)

3. Yksivaiheisen tyristoritasasuuntaussillan kommutointi. Siltaa syötetään 230 V:n ja 50 Hz:n vaihtojännitteellä. Sillan sytytyskulma α on 60° , kommutointi-induktanssi L_s on 1 mH ja kuormaksi oletetaan 50 A:n vakiovirtakuorma.
- Esitä lyhyesti, mitä kommutoinnilla tarkoitetaan. (1p)
  - Esitä erikseen yhteen kommutointitapahtumaan osallistuvat virtapiirin osat. (1p)
  - Piirrä verkkovirran ja tasajännitteen periaatteelliset käyrämuodot, kun kommutointi huomioidaan. (1p)
  - Laske kommutointikulman suuruus. (1p)
  - Laske kommutoinnin vaikutus sillan tuottamaan tasajännitteeseen (2 p).
4. Kolmivaiheinen dioditasasuuntaajasilta syöttää kuormaa, joka koostuu vastuksen ja vastajännitelähteen sarjaankytkennästä. Siltaa syöttävän symmetrisen kolmivaiheverkon (50 Hz) vaihejännitteen tehollisarvo on 230 V. Vastajännite E on puolet syöttöverkon pääjännitteen huippuarvosta ja vastus $R = 10 \Omega$.
- Piirrä kytkentä. (1p)
  - Piirrä samaan kuvaan sillan navoissa näkyvän tasajännitteen u_{dc} , kuormavastuksen jännitteen u_R sekä tasavirta i_{dc} käyrämuodot. (2p)
  - Laske kuormavirran i_{dc} aritmeettinen keskiarvo. (2p)
  - Laske verkosta otettava keskimääräinen teho. (1p)
5. Yksivaiheisen tasasuuntaajan syöttövirran muokkaus PFC-piirillä.
- Piirrä kytkentä. (1p)
  - Piirrä merkittävimpien ac- ja dc- suureiden käyrämuodot. (2p)
  - Miten virran muokkaus tapahtuu. (1p)
  - Miten sillan tasajännitettä säädetään, mitkä ovat säätörajat? (1p)
  - Miksi piirin tuottamassa tasajännitteessä on aina jonkin verran säröä? (1p)